

SISÄASIAINMINISTERIÖ

1.2.09.2013

INRIKESMINISTERIET

Poliisilakimiehet r.y.

Sisäasiainministeriö

Viite: SM023:00/2012

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ESITUTKINNASTA, PAKKOKEINOISTA JA SALAISESTA TIEDONHANKINNASTA

Sisäasiainministeriö on pyytänyt **Poliisilakimiehet ry:n** sekä **Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä-, ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestön** (PUSH ry) lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta. Lausuntonaan **Poliisilakimiehet ry ja PUSH ry** toteavat seuraavaa:

Yleisesti ottaen on hyvä, että lakitekstiä täsmennetään asetuksella. Asetusluonnos vaikuttaa olevan pitkälti sen luotteloimista, mitä eri asiakirjoihin on merkittävä. Osin asetusluonnoksessa on kuitenkin tekstiä, jota voidaan pitää tarpeettomana, koska asiasta on säädetty jo jossakin muualla. Toisaalta asetustekstiin voitaisiin ehkä kirjata nyt luonnoksesta puuttuvia asioita, joita ei laissa ole linjattu käytännön tilanteita varten. Näitä seikkoja on tarkemmin kuvattu alla.

LUONNOKSEN 1 LUKU

Asetustekstin 1 luku ei sinänsä tuo lisää siihen, mitä jo nyt säädetään ETL 1 luvun 2 § ja 3 luvun 1 ja 3 §§.

2 § 1 mom 2 -kohdassa on mainittu elatusvelvollisuuden, tulojen ja varallisuuden merkitsemisestä kuulustelukertomukseen. Tiedot tarvitaan mahdollista sakottamista varten. Jos poliisi kirjoittaa sakon heti, tiedot saadaan sakkolaskurista. Jos sakkoa ei

anneta heti, on syyttäjän tai tuomioistuimen tarkistettava tiedot ratkaisuhetkellä. Tulotiedot ovat myös Julkisuuslain mukaan salassa pidettävää tietoa. Siten tiedot on poistettava, mikäli sivullisille annetaan nähtäväksi ko. asiakirjoista. Tulisikin miettiä, onko varallisuustietojen kirjaaminen tarpeen tai voidaanko kirjaamiseen käyttää jotakin muuta menettelyä.

Asetusluonnoksen 3 §:n 1 momentin 2 -kohta edellyttää sen kirjaamista, että lisätutkimuksiin ei ole suostuttu tai asianosaisen tarjoamaa aineistoa ei ole otettu vastaan. Kohta viittaa esitutkintalain 3 luvun 7 §:ään, jonka esitöiden mukaan ko. asiasta pitää tehdä 11 luvun 1 §:n mukainen esitutkintapäätös. Esitutkintapäätös on liitettävä esitutkintapöytäkirjaan asialle relevanttina aineistona. Siten erillisen merkinnän tekeminen ko. asiasta on kaksinkertaista työtä.

Sama koskee 3 §:n 1 momentin 5. kohtaa. Myös ko. asiasta on velvollisuus tehdä esitutkintapäätös, joka liitetään esitutkintapöytäkirjaan. Siten merkinnän tekeminen ko. asiasta on kaksinkertaista työtä.

Luvun 4 §:n tekstin sanamuoto jättää esitutkintaviranomaiselle harkintavaltaa, mitä esitutkinnassa käytettäviä pakkokeinoja merkinnät -sivulle kirjataan. Mahdollisesti parempi menettely olisi vaatimus kaikkien pakkokeinojen kirjaamisesta, ellei poikkeussäännöstä asiasta ole (vrt. tietyt salaiset pakkokeinot ja niistä ilmoittamatta jättäminen).

LUONNOKSEN 2 LUKU

1 §:n 1 momentin 10 -kohtaa vastaava säätely on jo ns. putkalaissa, johon tekstissään viitataan. Sinänsä asian mainitseminen myös tässä kohtaa ehkä auttaa ko. pykälän toimimista muisti- ja tarkistuslistana.

3 § osalta täysin vastaava säätely on jo uuden pakkokeinolain 3 luvun 2 §:n 1 momentissa.

MAHDOLLISIA ASETUKSEEN LISÄTTÄVIÄ ASIOITA

Uuden lain myötä tulee lukuisia käytännön soveltamisongelmia eri tilanteissa. Osaltaan linjauksia on jo miettimässä erilaisia työryhmiä, esim. Poliisihallituksen asettamana. Tulisi harkita, otetaanko näitä linjauksia jo asetustekstiin. Tällaisia asioita ovat mm.:

1) takavarikon täytäntöönpano

Ilmeisestikin takavarikon täytäntöönpanosta ainoa säännös on pakkokeinolain 7 luvun 13 §. Takavarikon piiriin tulee jatkossa esim. kiinteistöjä. Tämä saattaa aiheuttaa vähäistä suurempia täytäntöönpanokustannuksia poliisilaitoksille. Nyt ei liene olemassa säännöstä esim. näiden kulujen perimisestä. Olisiko asetukseen otettavissa

täytäntöönpanosäännöksiä huomioiden se, että vakuustakavarikon panee täytäntöön ulosotto ja sillä on käytettävissään koko ulosottokaaren säätely?

2) kotietsintä

Uuden pakkokeinolain mukainen yleinen kotietsintä on sidoksissa kotirauhan käsitteeseen. Käytännön tilanteita mietittäessä on ilmennyt soveltamistilanteita, joissa pitää suorittaa pitkälle menevää tulkintaa siitä, kuuluuko jokin tila kotirauhan piiriin vai ei. Samoin on ilmennyt, että teknisen rikostutkinnan osalta pitää noudattaa kotietsinnän muotovaatimuksia. Näiltä osin asetuksessa pitäisi tarkemmin säätää asiasta.

3) esitutkintaan saapuminen

Esitutkintalain 6 luvun 1 §:n osalta on eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä esitys, joka muuttaisi pykälän tekstiä siten, että henkilö on velvollinen saapumaan kuultavaksi kutsun esittäneen esitutkintaviranomaisen lähimpään tarkoitukseen sopivaan toimipaikkaan. Pykälän sanamuoto jättää auki, lasketaanko tuo matka linnuntietä pitkin vai maanteitä pitkin. Saman poliisilaitoksen sisällä voi olla useita toimipisteitä, jotka soveltuvat tarkoitukseen. Olisi hyvä, jos säännökselle pystyttäisiin antamaan asetuksessa ohjetta soveltamisesta.

4) esiselvittely

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentissa on uusi säännös jutun esiselvittelystä. Kyseessä on uusi tutkintamuoto. Se suoritetaan asiassa, jossa syytä epäillä -kynnys ei ole vielä ylittynyt. Säännöksen mukaan tutkinnassa noudatetaan soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä. Asetuksessa tulisi tarkentaa, mitä tämä esitutkintalain soveltuvin osin noudattaminen tarkoittaa.

5) Ilmoituksen kirjaamisvelvollisuus

Esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa on uusi säännös rikosilmoituksen kirjaamisvelvollisuudesta. Kyse on pykälän mukaan virkavelvollisuudesta ja sen mukaisesta vastuusta. Säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta edellyttäisi esim. televisiosta nähtävien tai internetistä ilmenevien rikosten kirjaamisvelvollisuutta. Ongelma liittyy myös laajoihin rikossarjoihin, joissa säännönmukaisesti vähäisemmät teot rajataan tutkinnasta pois ilman varsinaista rajoituspäätöstä. Tulisi pohtia, voidaanko asetukseen ottaa säännös kyseisin lainkohdan tarkemmasta soveltamisesta.

6) esitutkinta-aineisto

Esitutkintalain 4 luvun 13 §:n mukaan asian kannalta oleellinen esitutkinta-aineisto on käännettävä asianosaisen käyttämälle kielelle. Esitutkinnan pöytäkirjaamisohjeiden perusteella esitutkintapöytäkirjaan pitäisi ylipäänsä ottaa vain asialle merkityksellistä aineistoa. Voiko siis tutkinnanjohtaja rajata esitutkinta-aineistosta mitään pois kääntämistä varten? Säännöksessä ei ole annettu merkitystä sillekään, onko kyse

törkeästä rikoksesta vai ns. sakkojutusta. Tulisi harkita, voidaanko asetukseen ottaa säännös ko. pykälän tarkemmasta soveltamisesta.

7) esitutkintapäätös

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:ssä säädetään esitutkintapäätöksestä. Säännöksessä mainitaan nimeltä kolme eri tilannetta, joissa päätös tulee tehdä ja tämän lisäksi todetaan, että päätös tulee tehdä muulloinkin, kun sillä on vaikutusta asianosaisen etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Säännöksen esitöissä ei ole avattu sitä, mitä kaikkia päätöksiä tällä on tarkoitettu. Toisaalta useiden esitutkintalain pykälien esitöissä on viitattu kyseiseen säännökseen. Käytännön toiminnan kannalta on hankalaa, ellei missään ole listaa tilanteista, joista esitutkintapäätös ainakin tulee tehdä. Asetukseen tulisikin siten listata niitä tilanteita, joissa esitutkintapäätös tulee tehdä.

Turku 10.9.2013

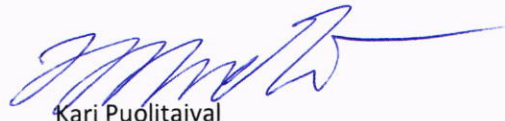
Poliisilakimiehet ry

Kari Puolitaival

puheenjohtaja

PUSH ry

Kari Puolitaival

varapuheenjohtaja